

יהיו $a, b \in \mathbb{R}, a < b$, $f, g : [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$ הרציפות ב- $[a, b]$ וגזירות ב- (a, b) .

משפט רול אם הפונקציה f מקיימת:

1. f רציפה ב- $[a, b]$

2. f גזירה ב- (a, b)

3. $f(a) = f(b)$

אזי קיימת $c \in (a, b)$, לפחות אחת (לדוגמה פונקציה קבועה), שעבורה $f'(c) = 0$.

הוכחה מהמשפט השני של ויירשטראס, קיימים מינימום ומקסימום ב- $[a, b]$, לכן המינימום או המקסימום יהיו נקודות פנימיות של הקטע וממשפט פרמה הנגזרת שלו 0

משפט לגראנז' (הערך הממוצע) בהינתן התנאים, קיימת נקודה (אחת לפחות) $c \in (a, b)$, שעבורה $f'(c) = \frac{f(b)-f(a)}{b-a}$

1. **הוכחה** נגדיר $l : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ הישר העובר דרך $(a, f(a))$, $(b, f(b))$. $l(x) = \frac{f(b)-f(a)}{b-a}(x-a) + f(a)$.
2. נגדיר $h : [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$ המקיימת $h(x) = f(x) - l(x) \forall x \in [a, b]$. $h(a) = f(a) - l(a) = 0 = f(a) - l(b) = h(b) \Leftarrow$
3. נשים לב - $h'(x) = f'(x) - l'(x) = f'(x) - \frac{f(b)-f(a)}{b-a}$
4. נפעיל את משפט רול ונקבל $c \in (a, b)$ שעבורו $h'(c) = 0 \Leftrightarrow f'(c) - \frac{f(b)-f(a)}{b-a} = 0$ כנדרש.

הערות 1. משפט רול הוא מקרה פרטי של לגראנז'.

2. את משפט לגראנז' הוכחנו בעזרת משפט רול ולכן אי אפשר להוכיח את רול ע"ל לגראנז'.

מונוטוניות ע"פ סימן הנגזרת כאן אין צורך ברציפות, אלא רק גזירות. נחלק למקרים:

1. f קבועה ב- $(a, b) \Leftrightarrow f'(x) = 0 \forall x \in (a, b)$
  2. f מונוטונית עולה (יורדת) ב- $(a, b) \Leftrightarrow f'(x) \geq 0$ ($f'(x) \leq 0$) $\forall x \in (a, b)$
  3. $f'(x) > 0$ ($f'(x) < 0$) $\Leftrightarrow f$ מונוטונית עולה (יורדת) **ממש**
- הערה חשובה** בסעיף 3 זה לא אמ"ם!!!! ד"נ $f(x) = x^3$

רציפות הנגזרת¹ אם f רציפה ב- $[a, b]$ (!!!!), וקיים הגבול במובן הצר $L \in \mathbb{R}$ $f'_+(a) = \lim_{x \rightarrow a^+} \frac{f(x)-f(a)}{x-a} = f'_+(a)$, אזי f' רציפה מימין

הערה באותה מידה תקף על פונקציה הגזירה בסביבה מנוקבת של a וגזירה בסביבה מלאה שלו, או על פונקציה הרציפה ב- $[b, a]$ **מסקנה** אם f גזירה ב- (a, b) , ל- f' תהיינה רק נקודות אי רציפות מסוג שני (אחד מהגבולות החד צדדיים אינו קיים במובן הצר)

משפט קושי בהינתן התנאים, קיימת נקודה (אחת לפחות) $c \in (a, b)$, שעבורה מתקיים:

1. $f'(c)(g(b) - g(a)) = g'(c)(f(b) - f(a))$

2. אם בנוסף $g'(x) \neq 0 \forall x \in (a, b)$, נוכל לכתוב את 1 בצורה: $\frac{f'(c)}{g'(c)} = \frac{f(b)-f(a)}{g(b)-g(a)}$

הוכחה: 1. נגדיר $h : [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$ המקיימת $h(x) = f(x)(g(b) - g(a)) - g(x)(f(b) - f(a))$ רציפה מאריתמטיקה של רציפות כסכום פונקציות רציפות

2. $\forall x \in [a, b] h'(x) = f'(x)(g(b) - g(a)) - g'(x)(f(b) - f(a))$

3. **מתקיים** $h(b) = h(a)$

4. $h'(c) = 0 = f'(c)(g(b) - g(a)) - g'(c)(f(b) - f(a))$ נפעיל ונקבל שקיים (לפחות אחד) $c \in (a, b)$ שעבורו $h'(c) = 0 = f'(c)(g(b) - g(a)) - g'(c)(f(b) - f(a))$ ומכאן נפתח כנדרש.

הערה לגראנז' מקרה פרטי של קושי (2) עבור $g(x) = x$

משפט דרבו תהא f פונקציה גזירה ב- (a, b) , וגזירה חד-כיוונית בקצוות, ויהא $\lambda \in (\min\{f'(a), f'(b)\}, \max\{f'(a), f'(b)\})$. אזי קיימת נקודה (אחת לפחות) $c \in (a, b)$, שעבורה מתקיים $f'(c) = \lambda$.

הוכחה: נניח בה"כ $f'(a) < f'(b)$

1. נגדיר $h : [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$ המקיימת $h(x) = f'(x) - \lambda x$ רציפה מאריתמטיקה של רציפות כסכום פונקציות רציפות¹

2. מהמשפט השני של ויירשטראס נקבל שקיימת נקודה (אחת לפחות) $c \in [a, b]$ שעבורה $\forall x \in [a, b] \quad h(c) \leq h(x)$.

3. נראה ש $c \notin \{a, b\}$:

א) $\Leftarrow$ $h'_+(a) = f'_+(a) - \lambda < 0$ קיימת U_a סביבה ימנית מנוקבת של a שבה מתקיים $\forall x \in U_a \quad \frac{h(x)-h(a)}{x-a} < 0 \Leftrightarrow h(x) < h(a)$

ב) $\Leftarrow$ $h'_-(b) = f'_-(b) - \lambda > 0$ קיימת U_b סביבה שמאלית מנוקבת של b שבה מתקיים $\forall x \in U_b \quad \frac{h(x)-h(b)}{x-b} < 0 \Leftrightarrow h(x) > h(b)$

4. מכאן נובע ש- c נקודה פנימית, ובנוסף c נקודת קיצון של h ב- $[a, b]$ ולכן $f'(c) = \lambda \Leftrightarrow 0 = h'(c) = f'(c) - \lambda$